

Sygn. akt II Kp 55/15

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2015r.

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodnicząca: SSR Adriana Skorupska

Protokolant: Katarzyna Czaplicka

po rozpoznaniu w sprawie o czyn z art. 300 § 2 k.k.

na skutek zażalenia pokrzywdzonej J. M.

w przedmiocie umorzenia śledztwa

na podstawie art. 465 § 1 i 2 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić zażalenia pokrzywdzonej J. M. z dnia 9 stycznia 2015r. na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich z dnia

12 grudnia 2014r. w przedmiocie umorzenia śledztwa i utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie, z tym, że jako podstawę umorzenia śledztwa wskazać art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2014r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich umorzył śledztwo w sprawie przeciwko P. P. (1) podejrzanemu o to, że w dniu 7 marca 2008r. w D.

woj. (...) uszczuplił zaspokojenie wierzyciela J. M. z tytułu postępowania egzekucyjnego prowadzonego w sprawie KMP 7/08 przez Komornika Sądowego w Sądzie Rejonowym w Z. w sprawie o alimenty w ten sposób, że zbył prawo użytkowania wieczystego działki nr (...)

o powierzchni 438 m² wraz z prawem własności posadowionego na tej działce budynku biurowo - magazynowego o powierzchni 1.188 m² położonego w D. przy ul. (...) za kwotę 180.000 zł tj. o czyn z art. 300 § 2 k.k. wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa (art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.).

W uzasadnieniu podniesiono, iż w toku prowadzonego postępowania uzyskano informację dotyczącą spłaty zadłużenia alimentacyjnego na rzecz J. M., która skierowała do Komornika Sądowego w Z. M. K. wniosku o umorzenie prowadzonej egzekucji za KMP 7/08 w związku ze spłatą całości zadłużenia. Wskazano zatem, iż z uwagi na powyższe, wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, prowadzone przeciwko P. P. (1) postępowanie należało umorzyć.

Zażalenie na powyższe postanowienie w ustawowym terminie złożyła pokrzywdzona J. M. wnosząc o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do dalszego prowadzenia. Postanowieniu zarzucono obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia polegającą na przyjęciu, że brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, jak też naruszenia art. 322 § 2 k.p.k. poprzez niewskazanie faktycznych przyczyn umorzenia oraz błędów

w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mających wpływ na treść tego orzeczenia.

W uzasadnieniu zażalenia wskazano, iż skarżąca nie zgadza się ze stanowiskiem Prokuratury oraz że jej zdaniem decyzja o umorzeniu śledztwa jest przedwczesna. Zaznaczono, że Prokurator nie wydałby postanowienia o przedstawieniu zarzutów, gdyby nie posiadał materiału dowodowego wskazującego na popełnienie przez podejrzanego zarzucanego mu czynu. W ocenie skarżącej,

z uwagi na to, że podejrzany nie przyznał się do zarzucanego przestępstwa i odmówił składania wyjaśnień, a tym samym nie przedstawił swojej linii obrony, Prokurator winien był wykonać dodatkowe czynności oraz te czynności, których dotychczas nie wykonał, a o przeprowadzenie których wnioskowała pokrzywdzona, aby umocnić zebrany dotychczas materiał dowodowy. Jeżeli jednak Prokurator czynności tych nie wykonał, czy też nie zlecił Policji, a następnie uznał, że brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, to nie dołożył należytej staranności, aby podjętą przez siebie decyzję o przedstawieniu zarzutów utrzymać

i skierować przeciwko P. P. (1) akt oskarżenia. Podkreślono, że umorzenie wobec braku danych dostatecznie uzasadniających popełnienie przestępstwa może mieć miejsce w sytuacji, kiedy organ ścigania wykonał wszelkie możliwe czynności procesowe, które jednak nie dały wystarczających podstaw do skierowania aktu oskarżenia. W przedmiotowej sprawie nie wykonano wszystkich czynności i nie wyjaśniono wskazanych przez pokrzywdzoną wątków. Zarzucono ponadto, że organ prowadzący postępowanie nie przeprowadził wnikliwej oceny materiału dowodowego już zebranego w sprawie, a uzasadnienie jego decyzji cechuje się takim stopniem ogólnikowości i lakoniczności, że nie sposób w ogóle ustalić, jakie przesłanki legły u podstaw zaskarżonej decyzji. Skarżąca zwróciła uwagę, że

w uzasadnieniu postanowienia podniesiono jedynie fakt dotyczący spłaty zadłużenia alimentacyjnego na rzecz pokrzywdzonej, nie wskazano jednocześnie kto i kiedy dokonał spłaty. J. M. podała, że zadłużenie spłacone zostało przez rodziców podejrzanego na podstawie ugody zawartej w dniu 4 czerwca 2014r. W ocenie skarżącej rodzice podejrzanego mieli bezpośredni związek z popełnionym przestępstwem, o czym pokrzywdzona wskazywała w zawiadomieniu o możliwości popełnienia przestępstwa. Według skarżącej organ ścigania powinien był podjąć niezbędne kroki w celu dokonania stosownych sprawdzeń, chociażby przepływów środków finansowych na kontach bankowych w/w osób, czy zabezpieczenia dokumentacji, w tym także skarbowej. Skarżąca podkreśliła, że wyrównanie poczynionej szkody, zniwelowanie jej skutków może być potraktowane jedynie jako okoliczność łagodząca dla podejrzanego, ale nie może warunkować zakończenia prowadzonego postępowania przygotowawczego decyzją o umorzeniu, gdyż nie ma znaczenia dla samego faktu popełnienia przestępstwa. Stwierdzono nadto, że całe śledztwo prowadzone było w sposób pobieżny, niedbały, a niedbałość posunięta była do tego stopnia, że uzasadnienie zaskarżonego postanowienia liczy jedynie kilka zdań. Skarżąca podniosła również na błędne oznaczenie przez Prokuratora czasookresu popełnienia przestępstwa poprzez ograniczenie go tylko do jednego dnia tj. 7 marca 2008r., kiedy to podejrzany zbył nieruchomość. Tymczasem przestępstwo stypizowane w art. 300 § 2 k.k. popełnia również ten, kto w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego nie tylko zbywa, ale również ukrywa, darowuje czy niszczy składniki swojego majątku zajęte lub zagrożone zajęciem. Podejrzany P. P. (1), w ocenie skarżącej, zanim dokonał zbycia przedmiotowej nieruchomości, od dnia nabycia nieruchomości do dnia jej sprzedaży ukrywał ją przed komornikiem wiedząc, iż ma zadłużenie z tytułu niepłacenia alimentów. Nie jest zatem zrozumiałe dla skarżącej przyjęcie przez organ ścigania tej konkretnej daty, a nie czasookresu wynikającego z ksiąg wieczystych prowadzonych dla w/w nieruchomości, z których wynika wprost w jakim czasie podejrzany był jej właścicielem.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich nie przychyłając się do zażalenia pokrzywdzonej J. M. i przekazując powyższe zażalenie do rozpoznania Sądowi, wniósł o jego nieuwzględnienie i utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia, wskazując, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uzasadnia słuszność podjętej decyzji.

W ocenie Sądu, zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W toku prowadzonego postępowania przygotowawczego ustalono, że J. M. i P. P. (1) posiadają dziecko H. M. urodzoną w dniu

25 stycznia 2001r. Na mocy ugody z dnia 27 lutego 2003r. zawartej przed Sądem Rejonowym w Brzegu (sygn. akt III RC 560/02) P. P. (1) zobowiązał się płacić na rzecz małoletniej H. M. alimenty w kwocie 380 zł miesięcznie, płatne do rąk J. M. jako ustawowej przedstawicielki, do 10-go każdego miesiąca

z góry z przynależnymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat poczynając od 27 lutego 2003r. Następnie wyrokiem Sądu Rejonowego w Brzegu

z dnia 6 października 2009r. w sprawie sygn. akt III RC 310/09 podwyższono alimenty ustalone w ugodzie z dnia 27 lutego 2003r. w sprawie o sygn. akt III RC 560/02 w kwocie 380 zł do kwoty po 500 zł miesięcznie poczynając od 1 sierpnia 2009r. Początkowo postępowanie egzekucyjne przeciwko P. P. (1) prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku – H. S. (sygn. III KMP 6/03), który jednak w dniu 7 grudnia 2007r. przekazał sprawę Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich z uwagi na zmianę miejsca zamieszkania dłużnika. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich – M. K. prowadził wobec P. P. (1) dwa postępowania egzekucyjne pod sygn. akt KMP 6/08 od dnia 3 marca 2003r.

z wniosku wierzyciela E. M., gdzie posiadał zasądzone alimenty na rzecz B. P. w kwocie 180 zł miesięcznie oraz pod sygn. akt KMP 7/08 od dnia 29 lutego 2008r. z wniosku wierzycielki J. M. tytułem alimentów bieżących oraz zaległych, kontynuacja postępowania prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku sygn. III KMP 6/03.

Komornik Sądowy M. K. podał, iż P. P. (1) dokonuje systematycznych wpłat w terminach miesięcznych w różnych kwotach od 20 – 100 zł w 2014r., natomiast wcześniej były prowadzone egzekucje z wynagrodzenia za pracę. W trakcie prowadzonych czynności egzekucyjnych nie ustalono, aby P. P. (1) posiadał ruchomości lub majątek znacznej wartości, który podlegałby egzekucji komorniczej. Ponadto komornik wskazał, iż w toku postępowania egzekucyjnego P. P. (1) (protokół z dnia 7 czerwca 2014r.) oświadczył, iż posiadał nieruchomości w D. przy ul. (...), którą sprzedał, jednak jak oświadczył całość uzyskanych środków przeznaczył na zaległości podatkowe. Jak wynika z ustaleń dokonanych w toku śledztwa P. P. (1)

w dniu 13 stycznia 2005r. nabył od W. P. prawo wieczystego użytkowania działki gruntu numer (...) o powierzchni 438 m² oraz własność budynku biurowo – magazynowego, stanowiącego odrębną nieruchomość

o powierzchni 1.188 m² położone w D. przy ul. (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą pod numerem (...) za kwotę 120.000 zł (akt notarialny 314/2005 k. 56-57). Następnie w dniu 7 marca 2008r. P. P. (1) zbył przedmiotową nieruchomość E. R. za kwotę 180.000 zł. Podczas podpisywania aktu notarialnego umowy sprzedaży nieruchomości działająca w imieniu P. M. P. oświadczyła, że nieruchomość ta wolna jest od wszelkich obciążeń i roszczeń osób trzecich, a P. P. (1) nie zalega

w podatkach i opłatach, do których mają zastosowanie przepisy ustawy Ordynacja podatkowa.

W dniu 20 czerwca 2014r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich w sprawie sygn. akt Ds. 110/14 postanowił przedstawić P. P. (1) zarzut popełnienia czynu z art. 300 § 2 k.k. Treść postanowienia ogłoszono P. P. (1) w dniu 24 czerwca 2014r. Do przedstawionego zarzutu nie przyznał się, a pouczony o prawie do odmowy złożenia wyjaśnień skorzystał z tego prawa.

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2014r. w sprawie sygn. akt III KMP 7/08 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich umorzył egzekucję należności na rzecz wierzyciela J. M., zwrócił tytułu wykonawczy wierzycielowi, a także postanowił prowadzić postępowanie egzekucyjne na rzecz Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

w K. tytułem zaległości. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, iż wierzycielka J. M. złożyła wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego tytułem alimentów bieżących oraz zaległych. Podniesiono, iż w postępowaniu decyzją z dnia 9 czerwca 2003r. AL. 24974/10 przyznane zostały świadczenia z funduszu alimentacyjnego i z tego tytułu P. P. (1) zalega nadal w spłacie na rzecz Likwidatora ZUS kwotę 4.674,73 zł. Mając powyższe na uwadze postępowanie egzekucyjne nadal prowadzone będzie na rzecz Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w K. tytułem zaległości. Ponadto w piśmie z dnia 5 grudnia 2014r. J. M. poinformowała organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, iż umorzenie postępowania egzekucyjnego było skutkiem skierowania przez nią takiego wniosku, w związku ze spłatą całości zadłużenia przez rodziców dłużnika tj. G. i M. P..

Sąd po analizie akt sprawy uznał, że decyzja procesowa podjęta przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich o umorzeniu śledztwa w przedmiotowej sprawie jest zasadna.

Czynność sprawcza czynu zabronionego w § 2 art. 300 k.k. polega na udaremnieniu wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego skutkującego egzekucją z majątku dłużnika. Przepis ten chroni dwa różne dobra prawne: prawidłowość (pewność) obrotu gospodarczego oraz powagę orzeczeń organów państwowych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2003r. w sprawie sygn. akt I KZP 32/03). Chroni on zasady uczciwego obrotu tak w aspekcie indywidualnych interesów majątkowych poszczególnych uczestników obrotu gospodarczego, jak i w aspekcie ponadindywidualnych interesów gospodarczych całego społeczeństwa. Termin zbycie, w znaczeniu, w jakim przyjęło się go brać w cywilistyce, obejmuje wszelkie czynności rozporządzające (tj. czynności, przez które określony podmiot traci przysługujące mu prawo majątkowe) zarówno zdziałane odpłatnie, jak i nieodpłatnie. Kontekst, w jakim terminu tego użyto w przepisie 300 § 2 k.k. – obok czasownika „darowuje” – nakazuje przyjęcie, innej węższej jego interpretacji. „Zbycie składnika majątku” to w rozumieniu art. 300 § 2 k.k. każda zdziałana odpłatnie czynność rozporządzająca dłużnika. Jeżeli dłużnik wie, że przeciwko niemu toczy się postępowanie, które grozi zapadnięciem przeciwko niemu orzeczenia, decyzji, podejmuje działania, na skutek których organ egzekucyjny nie będzie stania wyegzekwować od niego świadczenia. Wystarczy fakt, iż dłużnik mając świadomość zagrożenia zainicjowania takiego postępowania, np. na podstawie wezwania do zapłaty, dokonuje jednej z opisanych w przepisie czynności, celem ochrony majątku przed utratą poprzez zajęcie, a następnie zlicytowanie. Przepis ten penalizuje więc takie zachowanie, które nie tylko ograniczają zaspokojenie wierzycieli (uszczuplają), czy wręcz je uniemożliwiają (udaremnienie), ale także czynią bezskutecznym postępowanie egzekucyjne. Nie jest przy tym wymagane, aby w czasie podejmowania przez sprawcę tych działań istniało już orzeczenie sądu lub innego organu, którego sprawca chce udaremnąć, wystarczy, że działania te podejmowane są wobec mienia zagrożonego zajęciem.

Jednocześnie podkreślić należy, iż omawiany występki ma charakter **skutkowy**. Skutkiem jest tu udaremnienie lub uszczuplenie zaspokojenia roszczeń wierzycieli, przy czym nie każda z czynności wskazanych w art. 300 § 2 k.k. doprowadzić musi do udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia roszczenia pieniężnego wierzyciela. Jest to, bowiem wręcz niemożliwe (jak podkreśla się w orzecznictwie) w tych wypadkach, gdy przedmiotem oddziaływania dłużnika są składniki jego majątku, które nie podlegają egzekucji. Warunkiem sine qua non odpowiedzialności karnej na podstawie art. 300 § 1 lub 2 k.k., jest bowiem ustalenie szczególnej więzi między zachowaniem się dłużnika a udaremnieniem lub uszczupleniem zaspokojenia jego wierzyciela, pozwalającej na obiektywne przypisanie dłużnikowi tego skutku. Trudność w udowodnieniu popełnienia tego przestępstwa polega na konieczności wykazania, że sprawca działał w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego. Oznacza to, że należy wykazać, iż jego działanie od samego początku było ukierunkowane dokładnie na cel, a nie tylko, że godził się na to, że któryś z wierzycieli nie zostanie spłacony. Koniecznym jest, aby dłużnik miał świadomość, że to konkretne działanie uniemożliwi wykonanie orzeczenia. Omawiane przestępstwo ma charakter materialny, co oznacza, że dla jego bytu koniecznym jest faktyczne udaremnienie lub uszczuplenie zaspokojenia swego wierzyciela. Przy czym, jako udaremnienie należy rozumieć całkowite wyłączenie zaspokojenia roszczenia, a przez uszczuplenie należy rozumieć uniemożliwienie zaspokojenia roszczenia w jakiegokolwiek części, przy czym okoliczność, że dłużnik tylko nieznacznie uszczuplił zaspokojenie swojego wierzyciela nie ma znaczenia w płaszczyźnie jego znamion, natomiast będzie miała istotny wpływ na ocenę karygodności zachowania sprawcy. **Jeżeli zatem czynność rozporządzająca majątkiem dłużnika nie miała realnego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia zaspokojenia wierzyciela nie doszło do popełnienia tego przestępstwa** (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 maja 2012r. w sprawie sygn. akt II AKa 148/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 13 czerwca 2013r. w sprawie sygn. akt II AKa 40/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 listopada 2013r. w sprawie sygn. akt II AKa 350/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2002r. sygn. akt V KKN 83/00).

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, iż w ocenie Sądu zgodzić się należy ze skarżącą J. M., iż organ prowadzący postępowanie nie zwrócił się

o dokumentację dotyczącą egzekucji komorniczej prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku o sygn. akt III KMP 6/03 na okoliczność ustalenia przebiegu egzekucji w okresie do dnia 29 lutego 2008r. tj. do dnia wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich, nie dokonał ustalenia, czy w okresie, kiedy podejrzany był właścicielem nieruchomości prowadził działalność gospodarczą, czy posiadał z tego tytułu zaległości podatkowe w Urzędzie Skarbowym, bądź wymagalne zobowiązania na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz czy po sprzedaży tej nieruchomości ewentualne zaległości zostały uregulowane, nie dołączył decyzji z dnia 9 czerwca 2003r. AL. 24974/10 odnośnie przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Jednakże uzupełnienie postępowania przygotowawczego o wyżej wymienione czynności w niniejszej sprawie w ocenie Sądu nie zmienia faktu, iż

w działaniu P. P. (1) brak jest realizacji znamion czynu zabronionego określonych w art. 300 § 2 k.k., albowiem brak jest realnego wpływu jego działania na zaspokojenie skarżącej. Co za tym idzie brak jest skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela J. M.. Nie można bowiem zgodzić się ze skarżącą, iż „wyrównanie poczynionej szkody, zniwelowanie jej skutków może być potraktowane jedynie jako okoliczność łagodząca dla oskarżonego, ale nie może warunkować zakończenia prowadzonego postępowania przygotowawczego decyzją

o umorzeniu, gdyż nie ma znaczenia dla samego faktu popełnienia przestępstwa”. Jak wykazywano już powyżej przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. należy do kategorii

tzw. przestępstw skutkowych, co oznacza, że kryminalizacją objęto tylko te postacie udaremniania egzekucji przez dłużnika, które prowadzą do oznaczonego skutku

w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela. Mając na uwadze oświadczenie skarżącej całość zadłużenia została spłacona, czynność rozporządzająca w postaci sprzedaży przedmiotowej nieruchomości przez P. P.

(1) nie miała realnego wpływu na zaspokojenie wierzyciela. Wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia (wierzytelność spłacona w całości) zaspokojenia wierzyciela nie doszło do popełnienia przestępstwa z art. 300 § 2 k.k.

Sąd po dokonaniu analizy akt sprawy uznał, iż decyzja procesowa podjęta przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich o umorzeniu śledztwa

w sprawie o czyn z art. 300 § 2 k.k. jest zasadna, jednakże wskazać należy, iż jako podstawę umorzenia śledztwa, z uwagi na brak skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela, przyjąć należy art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na fakt, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Na oryginale właściwe podpisy

Za zgodność